

8618 Europese Wijsbegeerte I

Inhoud

Inleiding.....	1
1. Wat betekent “de filosofie bestudeert de tweede natuur”?.....	1
2. In welke zin is de grotbewoner die bevrijd is, de metafoor voor de filosoof?	2
3. Wat is het voorwerp van de verwondering?.....	3
4. Wat is de band tussen filosofie en ideologie?	4
5. Wat is de historiciteit van de filosofie?	5
6. Hoe evolueert de geschiedschrijving in filosofische context?.....	6
8. Wat is de relatie tussen filosofie en wereldbeeld?.....	7
9. Is de filosofie een canon?	8
Casus/ Examenvraag	9
C-8618/0101001	9
Wat is de spatio culturele context van de filosofie?	9
Deel I. De lotgevallen van de filosofische realiteit	10
Hoofdstuk I. Wijsbegeerte binnen de antieke bestaanshorizon (6 ^e eeuw vC- 6 ^e eeuw nC)	10
Afd. 1. Het ontstaan van de wijsgerige rationaliteit.....	10
10. Beschrijf de evolutie van mythologie naar logos	10
11. Hoe beoordeelt de prof de mythe?.....	11
§ 1. Van Mythos naar logos	12
12. Beschrijf de cultuurschok van de zesde eeuw.....	12
13. Wat is de invloed van het schrift?	13
14. Hoe verloopt de evolutie naar een “logische” verklaring?	14
15. Hoe ziet Levi Strauss de mythe?	15
16. Welke tendenzen van de zevende eeuw toonden al aan dat de zesde eeuw op komst is?.....	16
17. Beschrijf de logos als “het weten omwille van het weten”	17
18. Waarom beschreven we de filosofie als het Griekse wonder?	18
§ 2. De natuurfilosofen: het ontstaan van een kosmologie.....	19
19. Beschrijf het ontstaan van de sofoi (wijzen).....	19
20. Welk verklaringsmodel hanteren de natuurfilosofen?	20

21. Wat is de bijzondere positie van Herakleitos en Parmenides?	21
22. Bespreek Herakleitos van Efeze	22
23. Bespreek panta rhei	23
24. Bespreek: de harmonisatie van de kosmos volgens Herakleitos	24
24. Wat is de oerstof volgens Herakleitos?	25
Casus/Examenvraag	26
C-8618/0102001	26
25. Wie was Parmenides?	27
26. Wat is het verhaal van Parmenides “over de natuur”?	28
27. Wat is de betekenis van “het zijnde is”?	29
28. Wat betekent: het zijnde is niet deelbaar?	30
29. Leg uit: het zijnde is onbeweeglijk en begrensd	31
30. Leg uit: het zijnde is volmaakt	32
31. Leg uit: het zijnde is bolvormig.	33
32. Is het zijnsbegrip van Parmenides abstract?	34
33. Wat is het belang van Parmenides voor de westerse filosofie?	35
34. Wat zijn de atomisten?	36
Achtergrond: Democritus	36
Achtergrond: Epicurus	40
35. Wat is de leer van de vier elementen?	41
36. Beschrijf de paradox van Zeno	42
1.3. Het ontstaan van een ethiek	48
37. Hoe ontstaat ethiek?	48
38. Hoe ontstaat de ethiek in het spanningsveld tussen physis en nomos?	49
39. Wie waren de sofisten?	50
40. Beschrijf de leer van Protagoras	51
41. Welke commentaar geeft de prof op Protagoras?	52
Achtergrond: Protagoras	52
Casussen/Examenvragen	54
C-8618/0103001	54
C-8618/0103002	55
42. Wie was Socrates?	56
Achtergrond: Socrates	56

42. Geef de essentie van de leer van Socrates	63
43. Wat is het voornaamste verschil tussen Socrates en de sofisten?.....	64
44. Wat is de socratische ironie?	65
Achtergrond: Socratische methode	65
45. Standpunt van de prof: moet de filosofie zich steunen op retoriek?	68
Casussen/Examenvragen	69
C-8618/0104001.....	69
C-8618/0104002	70
2. De filosofie wordt een systeem	71
2.1. Plato (422-347).....	71
Achtergrond: Plato	71
46. Wat betekent: de filosofie wordt een systeem?	79
47. Hoe is Plato in de ban van Socrates?.....	80
48. Hoe dachten vroegere denkers over de ziel?	81
49. Hoe denkt Plato over de ziel?	82
50. Hoe wordt de deugd bij Plato verwezenlijkt?	83
51. Hoe verwoordt Plato deze leer over de ziel?.....	84
52. Wat is “inzicht” voor Plato?.....	85
53. Hoe is Plato de stap na Parmenides?	86
54. Hoe is de verhouding tussen de ziel en het inzichtelijke?	87
55. Wat is het probleem van de morele opvoeding bij Plato?	88
56. Hoe ziet Plato de morele staatsorde?	89
57. Welke drie categorieën inwoners heeft de staat?	90
58. Wanneer is de staat rechtvaardig?.....	91
59. Hoe is de mens een Micra polis?	92
60. Is de staat van Plato totalitair?	93
61. Wat is voor Plato de ware kennis?	94
62. Hoe is de tweedeling van de wereld op te vatten?.....	95
63. Wat is de zijnsleer (ontologie) van Plato?.....	96
64. Hoe participeert de ideeënwereld in onze wereld?	97
65. Wat is het goede volgens Plato?	98
66. Hoe verwerft de ziel kennis?.....	99
67. Wat is de dialectiek?.....	100

68. In welke zin is de filosofie een “leren sterven”?	101
69. Mag of moet een volgeling van Plato zelfmoord plegen?	102
70. Wat is de scala amoris?	103
Casussen/Examenvragen	104
C-8618/0105001	104
C-8618/0105002	105
C-8618/0105003	106
C-8618/0105004	107
2.2. Aristoteles	108
Achtergrond: Aristoteles	108
71. Wat is het nieuwe bij Aristoteles?	116
72. Wat is de theoria bij Aristoteles?	117
73. Wat zijn de categorieën bij Aristoteles?	118
74. Wat is de voorname plaats van de substantie?	119
75. Wat zijn de vier oorzaken van Aristoteles?	120
76. Wat is de voorrangspostie van de doelsoorzaak?	121
77. Wat betekent de ziel als vorm?	122
78. Welke gradaties zijn er in de ziel?	123
79. Beschrijf het hylemorfisme	124
80. Welke kritiek heeft de prof op het hylemorfisme?	125
81. Wat is de leer van de act en de potentie bij Aristoteles?	126
82. Hoe is de ethiek van Aristoteles?	127
83. Hoe krijgt de ethiek een zelfstandige structuur?	128
84. Wat is de functie van het geluk (eudaimonia) bij Aristoteles?	129
85. Wat is de rol van de deugd (arete)?	130
86. Hoe maakte Aristoteles een overslag in de ethica Nicomacheia?	131
87. Wat is het goddelijke bij Aristoteles?	132
88. Wat is de onbewogen beweger bij Aristoteles?	133
89. Waarom is God bij Aristoteles geen schepper?	134
Casussen/examenvragen	135
C-8618/0106001	135
C-8618/0106002	136
3. De latere Oudheid: filosofie als levenswijsheid	137

A. Algemeen.....	137
Achtergrond: het hellenisme	137
90. Welke tendenzen zijn er in de vierde eeuw?	144
91. Wat is het gevolg van de hellenistische mentaliteitswijziging voor de filosofie?	145
Casussen/examen vragen.....	146
C-8618/0107001.....	146
B. De Stoa.....	147
92. Wat zijn de principes van de oude Stoa?	147
Achtergrond: Zeno van Citium	147
93. Hoe verloopt de evolutie naar de nieuwe Stoa?.....	149
Achtergrond: Stoïcisme.....	149
94. Hoe doet de Stoa aan politiek?	161
Casussen/examen vragen.....	162
C-8618/0107001.....	162
C. Het epicurisme.....	163
Achtergrond: Epikouros	163
95. Wat zijn de uitgangspunten van het epicurisme?	176
96. Is epicurisme hedonisme?.....	177
97. Wat is de “tuin” van Epicurus?	178
Casussen/examen vragen.....	179
C-8618/0108001.....	179
D. Neoplatonisme.....	180
Achtergrond: neoplatonisme	180
98. Hoe ontstond de term neoplatonisme?	186
99. Hoe situeert zich de hiërarchie van het neoplatonisme?.....	187
100. Hoe is de ziel in het neoplatonisme de “reizigster”?	188
101. Hoe leeft het neoplatonisme verder?	189
Casussen/examen vragen.....	190
C-8618/0109001	190

8618 Europese Wijsbegeerte II

Inhoud

Hoofdstuk II. Het middeleeuwse perspectief	1
Inleiding.....	1
1. Welke evolutie doet zich voor in het Romeinse rijk tot de vijfde eeuw?	1
2. Hoe evolueert het christendom tot de vijfde eeuw?	2
Afd. 1. De vroege middeleeuwen: Augustinus (354-430).....	3
Achtergrond: Augustinus	3
3. Plaats Augustinus in zijn tijd	9
4. Beschrijf de scheppingsidee bij Augustinus	10
5. Hoe komt het kwaad in de wereld?	11
6. Wat is de rol van de vrije wil?	12
7. Wat betekent kennis bij Augustinus?	13
8. Wat dacht Augustinus van de heidense filosofie?	14
9. Beschrijf de illuminatieleer van Augustinus	15
Het vroegmiddeleeuwse geestesleven.....	16
10. Hoe evolueert het geestesleven bij de volksverhuizingen?	16
11. Hoe ontstonden de auctoritates?	17
12. Hoe worden de gezagsargumenten later beoordeeld?	18
13. Hoe verloopt de filosofie in de 6 ^e tot 12 ^e eeuw?	19
14. Wie was pseudo Dionysios?	20
Achtergrond: Pseudo-Dionysius	20
Philosophia christiana.....	26
15. Wat zijn de nieuwe ideeën van de kerkvaders?	26
16. Wat is de hersacralisering van de natuur?	27
17. Wat is het ultieme geluk?	28
18. Wat is de plaats van de filosofie in dit heilsplan?	29
19. In welke zin is de filosofie bij de philosophia Christiana een wetenschappelijke discipline?	30
Casussen & examenvragen.....	31
C-8618/0203001	31
C-8618/0202002	32

C-8618/0202003.....	33
Afd. 2. De volle middeleeuwen en de herontdekking van Aristoteles.....	34
20. Hoe wordt Aristoteles herontdekt in de 13 ^e eeuw?	34
Middeleeuwse (aristotelische) natuurfilosofie	35
21. Wat zijn de hoofdstellingen van de middeleeuwse natuurfilosofie?	35
22. In welke zin is de middeleeuwse natuurfilosofie speculatief van aard?	36
23. Bespreek het Geocentrisme	37
24. Wat is de tegenstelling tussen het ondermaanse en het bovenmaanse?.....	38
25. Hoe wordt de natuurlijke beweging verklaard?	39
26. Waarom kent Aristoteles geen zwaartekracht?	40
27. Hoe ontstaat de theorie van de vier elementen?	41
Afd. 3. De integratie van Aristoteles: Aristotelische conflictstof	42
28. Wat zijn de moeilijke punten om Aristoteles in de christelijke filosofie in te passen?	42
29. Bespreek de onsterfelijke ziel bij Aristoteles in het licht van de christelijke filosofie	43
30. Bespreek het tweede conflict tussen Aristoteles en de christelijke filosofie: de Transcendentie	44
31. Bespreek het derde conflict: het godsbegrip.....	45
32. Hoe evolueert het conflict tot de 15 ^e eeuw?.....	46
3.1. De synthese van Thomas van Aquino	47
33. Beschrijf Thomas van Aquino in een notendop	47
Achtergrond: Thomas van Aquino	47
34. Wat is de verhouding tussen rede en geloof bij Thomas van Aquino?.....	54
35. Wat is de preambula fidei?	55
36. Wat is het standpunt van Thomas van Aquino inzake het verwerven van kennis?	56
37. Hoe komt de mens bij Thomas van Aquino tot kennis van de universalia?.....	57
38. Wat zijn de prima intelligibilia?	58
39. Hoe neemt Thomas van Aquino het hylemorfisme van Aristoteles over?	59
40. Hoe kan het hylemorfisme volgens Thomas van Aquino rijmen met de schepping?	60
41. Bestaan de universalia volgens Thomas van Aquino?	61

42. Hoe verzoent Thomas van Aquino de godsopvatting en de scheppingsleer met de aristoteliaanse metafysica?.....	62
43. Wat is de ontologische hiërarchie bij Thomas van Aquino?.....	63
44. Hoe is God de schepper bij Thomas van Aquino?.....	64
45. Hoe ziet Thomas van Aquino de onsterfelijke ziel?	65
46. Hoe behoudt de ziel haar individualiteit?.....	66
47. Hoe ziet Thomas van Aquino de ethiek?	67
48. Wat is de visie van Thomas op de filosofische ethiek?.....	68
49. Wat is het doel van een handeling bij Thomas van Aquino?.....	69
50. Wat is het onderscheid tussen facultas en usus bij Thomas van Aquino?	70
51. Hoe worden de deugden bij Thomas geclassificeerd?.....	71
52. Wat zijn de kardinale deugden?	72
53. Welke rol spelen de kardinale deugden?.....	73
3.2. Het scheermes van Willem van Ockham	74
54. Situeer Ockham in het nominalisme.....	74
Achtergrond: Willem van Ockham	74
55. Wat is het filosofische realisme?.....	77
56. Hoe is het nominalisme een reactie op het filosofische realisme?	78
57. Wat is de essentiële stelling van het nominalisme?.....	79
58. Wat is dan het statuut van een algemeenheid?	80
59. Wat is het scheermes van Ockham?.....	81
60. In welke zin snijdt het scheermes van Ockham aan twee kanten?	82
Achtergrond: Het scheermes van Ockham	82
Casussen & examenvragen.....	85
C-8618/0202001	85
C-8618/0202002	86
Proefvragen reeks 1.....	87
C-8618/0202001	87
C-8618/0202002	88
C-8618/0202003.....	89
C-8618/0202004	90
C-8618/0202005	91
C-8618/0202005	92

C-8618/0202006	93
C-8618/0202007	94
C-8618/0202008	95
C-8618/0202009	96
C-8618/0202020.	97
C-8618/0202021	98
C-8618/0202022.....	99
C-8618/0202023.....	100
C-8618/0202024.	101
C-8618/0202035.....	102
C-8618/0202036.....	103
C-8618/0202037.....	104
C-8618/0202038.....	105
C-8618/0202039	106
C-8618/0202020	107
C-8618/0202021	108
C-8618/0202022.....	109
C-8618/0202024	110
C-8618/0202025.....	111
C-8618/0202026	112
C-8618/0202027.....	113
C-8618/0202028	114
C-8618/0202029	115
C-8618/0202030.....	116
C-8618/0202031	117
C-8618/0202032.....	118
C-8618/0202033.....	119
C-8618/0202034.....	120
C-8618/0202035.....	121
C-8618/0202036.....	122
Hoofdstuk III. De crisis van de moderniteit (15 ^e - 19 ^e eeuw).....	123
61. Hoe ontstaat de term “middeleeuwen”?	123
Afd. 1. De godsdienstoorlogen	124

62. Hoe ontstaan de godsdienstoorlogen?	124
Afd. 2. De nieuwe wetenschap	125
63. In welke zin wordt de wetenschap de motor van de vernieuwing?	125
64. Wat is het voornaamste effect van de mathematische methode?	126
65. Situeer Francis Bacon (1561-1626)	127
Achtergrond: Francis Bacon	127
66. Hoe maakt Bacon komaf met het verleden?	130
67. Hoe is de nieuwe wetenschappelijke methode bij Bacon?	131
68. Waarom zijn de natuurwetten wiskundig van aard?	132
69. Hoe groeien wetenschap en filosofie uit elkaar?	133
Afd. 3. De opmars van het subject	134
70. What is de Copernicaanse revolutie in de filosofie?	134
71. Bespreek Las Meninas van Velasquez	135
72. Wat is de vervreemding?	136
Proefvragen serie 2	137
C-8618/0203001	137
C-8618/0203002	138
C-8618/0203003	139
C-8618/0203004	140
C-8618/0203005	141
C-8618/0203006	142
C-8618/0203007	143
C-8618/0203008	144
C-8618/0203009	145
C-8618/0203010	146
C-8618/0203011	147
C-8618/0203012	148
C-8618/0203013	149
C-8618/0203014	150
C-8618/0203015	151
C-8618/0203016	152
C-8618/0203017	153
C-8618/0203018	154

C-8618/0203019	155
C-8618/0203020	156
Afd. 4. De moderne wijsbegeerte ten dienste van wetenschap en subject.....	157
4.1. Het rationalisme van Rene Descartes	157
Achtergrond: René Descartes.....	157
73. Wat is de wiskundige methodiek van Descartes?	175
74. Wat is het rationalisme van Descartes?.....	176
75. Welke rol speelt de twijfel bij Descartes?	177
76. Wat is de hypothese van het malin génie?	178
77. Wat is de voorrang van het denken bij Descartes?	179
78. Hoe ziet Descartes het lichaam?.....	180
79. Welke zekerheden bestaan er bij Descartes?	181
80. Wat is de methode van de “brug” bij Descartes?.....	182
81. In welke zin is het cogito de eerste zekerheid?	183
82. Ontleed de eerste zekerheid: cogito ergo sum.....	184
83. Wat is het dualisme van Descartes?	185
84. Wat is het gesloten bewustzijn bij Descartes?.....	186
85. Wat is de aard van de heldere en onderscheiden ideeën?	187
86. Bespreek de tweede zekerheid: het bestaan van God.....	188
87. Bespreek het godsbewijs a posteriori	189
88. Bespreek het tweede godsbewijs: a priori	190
89. Wat doen we met het malin génie?.....	191
90. Hoe komen we tot de derde zekerheid: het bestaan van de buitenwereld?	192
91. Is de idee van de uitgebreidheid bewijsbaar?	193
92. Leg uit: het mediaat realisme van Descartes.....	194
93. Hoe wordt de wereld dan mathematisch gestructureerd?	195
94. Wat is de idee van de brug bij Descartes?.....	196
Casussen & examenvragen.....	197
C-8618/0204001	197
C-8618/0204002	198
C-8618/0204003	199
C-8618/0204004	200
Proefvragen serie 3	201

C-8618/0202001	201
C-8618/0202002	202
C-8618/0202003.....	203
C-8618/0202004	204
C-8618/0202005	205
C-8618/0202006	206

8618 Europese Wijsbegeerte III

Inhoud

4.2. Het empirisme van Locke en Hume.....	1
1. Wat is het empirisme?	1
4.2.a Locke	2
Achtergrond: Locke	2
2. Hoe gaan de empiristen om met ideeën?	9
3. Wat zijn complex ideas?.....	10
4. Wat nemen wij waar volgens de empiristen?	11
5. Wat zijn dan de dingen zelf?.....	12
4.2.b. Hume	13
Achtergrond: David Hume.....	13
6. Wat is het scepticisme van Hume?.....	16
7. Hoe gaat Hume om met de drie grondintuïties van Locke?	17
8. Wat doet Hume met de “mind” van Locke?.....	18
9. Wat doet Hume met het bestaan van de substantie?.....	19
10. Wat zegt Hume over de causaliteit?	20
11. Brengt Hume de wetenschap in crisis?	21
Casussen en examenvragen	22
C-8618/0301001.....	22
C-8618/0301002	23
C-8618/0301003	24
4.3. Het kritisch idealisme van Immanuel Kant	25
Achtergrond: Immanuel Kant.....	25
12. Situeer Kant in de geschiedenis.....	33
13. Wat is de redelijkheid volgens Kant?	34
14. Wat is de verhouding tussen rationalisme en empirisme bij Kant?	35
15. Welke drie soorten oordelen bestaan er volgens Kant?	36
16. Hoe komt men via transcendentiaal onderzoek tot synthetische oordelen a priori?	37
17. Hoe past Kant de Copernicaanse revolutie toe?	38
18. Hoe maakt Kant een synthese van rationalisme en empirisme?	39

19. Wat is de transcendentale esthetiek bij Kant?	40
20. Beschrijf de transcendentale analytica van Kant	41
21. Wat is dan het transcendentaal subject bij Kant ?	42
22. Welke rol speelt de transcendentale dialectiek?.....	43
23. Wat omhelst het theoretisch agnosticisme van Kant ?	44
24. Hoe besluit Kant tot de onmogelijkheid van de metafysica?	45
25. Verklaar het onderscheid tussen de noumenale en de fenomenale kennis.	45
26. Hoe is de noumenale wereld geconstrueerd ?	46
27. In welke zin heeft Kant een copernicaanse revolutie gerealiseerd?.....	47
28. Wat is de paradox van Kant?	48
29. Hoe komt Kant tot de onmogelijkheid van de metafysica ?	49
Casussen en examenvragen	50
C-8618/0302001	50
C-8618/0302002.....	51
C-8618/0302003.....	52
C-8618/0302004	53
4.4. Het absolute idealisme: Hegel	54
Achtergrond: Hegel	54
30. Situeer Hegel in de tijd.....	60
31. Hoe is Hegel een reactie tegen Kant?	61
32. Wat is de transcendentale analytiek van Hegel?.....	62
33. Wat is het idealisme van Hegel?	63
34. Wat is het absoluut idealisme van Hegel?.....	64
35. Wat is de Hegeliaanse dialectiek?.....	65
36. Hoe verloopt de geschiedenis volgens Hegel?	66
37. Wat is de “Geest”?	67
72. Wat zijn de drie vormen van de absolute Geest?.....	68
4.5. Filosofie als maatschappelijke praktijk: Karl Marx (1818-1883)	69
Achtergrond: Karl Marx	69
§ 1. Vervreemding	85
73. Beschrijf de vervreemding als uitgangspunt van Marx	85
74. Beschrijf het essay van Marx “Zur Judenfrage” (1843).....	86
75. Wat is het onderscheid tussen citoyen en bourgeois bij Marx?.....	87

§ 2. Historisch materialisme	88
76. Wat is het historisch materialisme van Marx?	88
77. Wat is het onderscheid tussen infrastructuur en suprastructuur bij Marx?	89
78. Hoe moet de totale vrijheid worden gerealiseerd?	90
§ 3. Kritiek op Hegel	91
79. Wat is de voornaamste kritiek van Marx op Hegel?	91
80. In welke zin is de vervreemding bij Hegel onverzoenbaar met de vervreemding bij Marx?	92
81. In welke zin verschilt het mensbeeld van Marx van dat van Hegel?	93
82. Hoe groeit de vervreemding van de mens?	94
§ 4. Arbeid	95
83. Wat betekent voor Marx de arbeid?	95
84. Wat is de arbeidsdeling bij Marx?	96
85. Hoe leidt het privébezit (kapitaal taak is tot uitbuiting?	97
86. Wat betekent “religie is de opium van het volk”?	98
§ 5. Klassenstrijd	99
87. Wat betekent bij Marx de klassenstrijd?	99
88. Hoe vat Marx de geschiedenis samen?	100
§ 6. Filosofie als maatschappelijke praktijk	101
89. Wat is de utopie van Marx?	101
Casussen en examenvragen	102
C-8618/0303001	102
Hoofdstuk IV. Het einde van de moderniteit?	103
Afd. 1. Revolutie	103
90. Wat zijn de basistendensen begin 19 ^e eeuw?	103
91. Wat bereikt de politieke revolutie?	104
92. Wat bereikt de industriële revolutie?	105
93. Wat is het dilemma van de overproductie?	106
94. Hoe ontstaat het verpauperd proletariaat in de steden?	107
95. Wat is het effect van de kennisexplosie?	108
Afd. 2. De grenzen van het geloof in de wetenschap	109
§ 1. Het positivisme	109
96. Hoe ontstaat het positivisme (Comte)?	109

Achtergrond: Auguste Comte	109
97. Verklaar de leer van Auguste Comte (1798-1857).....	113
98. Wat zijn de drie stadia van Comte?.....	114
§ 2. Het vooruitgangsgeloof ter discussie	115
Achtergrond: Oswald Spengler	115
Afd. 3. De onttroning van het subject	117
§ 1. De Romantiek.....	117
99. Hoe is de Romantiek een eerste tegenbeweging?.....	117
§ 2. De meesters van het wantrouwen	118
100. Wie zijn les maîtres du soupçon ? (Ricoeur)	118
101. In welke zin is Marx een meester van het wantrouwen?	119
102. In welke zin is Nietzsche een meester van het wantrouwen?.....	120
103. In welke zin is Freud een meester van het wantrouwen?	121
Achtergrond: Sigmund Freud	121
104. Wat zijn het Es, het Ich en het Uber-Ich bij Freud?.....	137
105. Is Darwin in een meester van het wantrouwen?	138
Achtergrond: Charles Darwin	138
106. Hoe maken de menswetenschappen van de mens een “dubbelwezen”?	164
107. Bespreek het conformiteitsexperiment van Solomon Asch	165
108. Bespreek het Forer effect	166

8618 Europese Wijsbegeerte IV

Inhoud

Afd. 4. Een wijsgerige evolutie.....	1
§ 1. Kritiek op Hegel	1
1. Wat is de algemene kritiek van de filosofie op Hegel?.....	1
§ 2. Nieuwe klemtonen in de hedendaagse filosofie	2
2. In welke zin legt de filosofie nieuwe klemtonen?.....	2
3. In welke zin zijn er vragen naar de rol en statuut van de wetenschappelijke rationaliteit?.....	3
4. In welke zin wordt er veel aandacht besteed aan “het andere”?.....	4
5. In welke zin is er verregaande aandacht voor de taal?	5
Proefvragen serie 4: Kant, Locke, Hume, Marx, Hegel.....	6
C-8618/0401001.....	6
C-8618/0401002	7
C-8618/0401003.....	8
C-8618/0401004.....	9
C-8618/0401005.....	10
C-8618/0401006.....	11
C-8618/0401007.....	12
C-8618/0401008.....	13
C-8618/0401009.....	14
C-8618/0401010.....	15
C-8618/0401011.	16
C-8618/0401012.....	17
C-8618/0401013.....	18
C-8618/0401014.....	19
C-8618/0401015.....	20
C-8618/0401016.....	21
C-8618/0401017	22
C-8618/0401018.....	23
C-8618/0401019.....	24
C-8618/0401020	25

C-8618/0401021.....	26
C-8618/0401022	27
C-8618/0401023	28
C-8618/0401024	29
C-8618/0401025	30
C-8618/0401026	31
C-8618/0401027	32
C-8618/0401028	33
C-8618/0401029	34
C-8618/0401030	35
C-8618/0401031.....	36
C-8618/0401032	37
C-8618/0401033	38
C-8618/0401034	39
C-8618/0401035	40
C-8618/0401036	41
C-8618/0401037	42
C-8618/0401038	43
C-8618/0401039	44
C-8618/0401040	45
C-8618/0401041.....	46
C-8618/0401042	47
C-8618/0401043	48
C-8618/0401044	49
C-8618/0401045	50
C-8618/0401046	51
C-8618/0401047	52
C-8618/0401048	53
C-8618/0401049	54
C-8618/0401050	55
C-8618/0401051.....	56
C-8618/0401052	57
C-8618/0401053	58

C-8618/0401054	59
C-8618/0401055	60
C-8618/0401056	61
C-8618/0401057	62
C-8618/0401058	63
C-8618/0401059	64
C-8618/0401060	65
C-8618/0401061	66
C-8618/0401062	67
C-8618/0401063	68
4.1. Friedrich Nietzsche (1844-1900), de filosoof met de hamer	69
6. Wat is de verdienste van Nietzsche?	69
4.1.1. Begrippenmummies	70
7. Waar komt de term “begrippenmummie” vandaan?	70
8. In welke zin is de westerse filosofie decadent?	71
9. Waarom betitelt Nietzsche de mensen als Hinterweltler?	72
10. Wat is het “monotono-theïsme”?	73
4.1.2. Afwijzing van de waarheid	74
11. Wat denkt Nietzsche over de metafysica?	74
12. Hebben de Hinterweltler een waarheid?	75
13. Waarom is bij Nietzsche de rationaliteit gelijk aan decadentie?	76
14. Waarom associeert men Nietzsche met nihilisme?	77
15. Wat is het verband tussen het nihilisme en de begrippenconstructies?	78
4.1.3. Afwijzing van het platonisme en de joods christelijke traditie	79
16. Door welke factoren is bij Nietzsche de decadentie van de cultuur veroorzaakt?	79
17. Wat is bij Nietzsche het apollinische en het dionysische?	80
4.1.4. Afwijzing van de moraal	81
18. Wat is de Umwertung aller Werte?	81
4.1.5. Afwijzing van de religie	82
19. Waarom wijst Nietzsche de religie af?	82
20. Hoe ziet Nietzsche de übermensch?	83
21. In welke zin is de übermensch boven de moraal vergeven?	84
22. Hoe zal de übermensch evolueren?	85

4.1.6. Hoe moet het nu verder?	86
23. Wat zijn de verdiensten van Nietzsche voor de filosofie?	86
Casussen en examenvragen	87
C-8618/0401001.....	87
C-8618/0401002	88
C-8618/0401003.....	89
4.2. Edmund Husserl (1859-1938) en de fenomenologie.....	90
Achtergrond: Husserl	90
24. Schets de achtergrond van de filosofie van Husserl	94
25. Welke filosofen hebben Husserl beïnvloed?	95
26. Wat is er nieuw bij Husserl?	96
4.2.1. De crisis van de wetenschappelijke rationaliteit	97
27. Wat is het uitgangspunt van Husserl over de wetenschap?	97
28. Wat concluderen we uit de kloof tussen wetenschap en wereldbeeld?	98
29. Wat betekent de “substructie” bij Husserl?	99
30. Wat is de verdachtmaking van de Lebenswelt bij Husserl?	100
31. Vertrekt Husserl vanuit de wetenschap?.....	101
4.2.2. Transcendentiaal standpunt	102
32. Welke opdracht heeft de waarnemer bij Husserl?	102
33. Hoe verloopt het transcendentiaal onderzoek?	103
4.2.3. Fenomenologie	104
34. Beschrijf de Epoche: eerste stap.....	104
35. Beschrijf hoe Husserl de dingen losmaakt van het objectivisme	105
36. Hoe werkt de “natürliche Einstellung” van Husserl?.....	106
37. Wat is de tweede Epochè bij Husserl?	107
38. Hoe komt Husserl tot de fenomenen?.....	108
39. Doet de wetenschap niet aan een reductie gelijk aan die van Husserl?	109
40. Heeft Husserl het “ding an Sich” van Kant overgenomen?	110
41. Wat is de fenomenologie?.....	111
4.2.4. Intentionaliteit.....	112
42. Wat is de intentionaliteit bij Husserl?.....	112
43. Hoe ziet Husserl de werkelijkheid?	113
44. Hoe is de leefwereld volgens Husserl een (re)constructie?.....	114

45. Wat is volgens Husserl de leefwereld ervaren?.....	115
46. Wat is de plaats van het subject in deze wereld?	116
47. Bestaat er een objectieve wereld?	117
4.2.5. Objectiviteit	118
48. Wat is de “natürliche Einstellung” bij Husserl?.....	118
49. Wat is dan de plaats van de objectiviteit?.....	119
50. Hoe komt de objectiviteit tot stand?.....	120
51. Wat is voor Husserl een “ding”?	121
52. Op welke twee manieren verruimt de tijdshorizon mijn ervaring?	122
53. Hoe komt Husserl tot de “dingen op zich”?	123
54. Hoe spreekt Husserl Kant tegen?	124
Casussen en examenvragen	125
C-8618/0402001.....	125
C-8618/0402002	126
C-8618/0402003	127
4.3. Martin Heidegger en de existentiële fenomenologie.....	128
55. Wie zijn de belangrijkste figuren van de existentiële fenomenologie?.....	128
Achtergrond: Heidegger.....	128
56. Wat is het uitgangspunt van de existentiële fenomenologie?	138
57. Wat is de verdienste van Heidegger?.....	139
4.3.1. Dasein	140
58. Wat is het uitgangspunt van Heidegger in het menselijk bestaan?.....	140
59. Ontleed het woord Dasein	141
60. Waarom heeft Heidegger het niet over subject of mens?	142
61. Hoe is het Dasein van Heidegger niet hetzelfde als het beustzijn bij Husserl?...	143
4.3.2. Existentialen.....	144
62. Wat zijn de existentialen van Heidegger?.....	144
63. Wat zijn de drie existentialen volgens Heidegger?.....	145
4.3.3. Onze omgang met dingen in de wereld	146
64. Wat is de Sorge?	146
65. Wat betekent het tuigencomplex?.....	147
66. Wat is het Zuhandenes bij Heidegger?	148
67. Wat is het onderscheid tussen het Zuhandenes en het Vorhandenes?.....	149

4.3.4. Mit-Sein en Mit-Dasein.....	150
68. Wat bedoelt Heidegger met het Mit-Dasein?.....	150
69. Wat is “das Man” als onpersoonlijke ander?.....	151
4.3.5. Entschlossenheit	152
70. Wat bedoelt Heidegger met Entschlossenheit?	152
71. Welke drie structuurmomenten bestaan er in de Entschlossenheit?.....	153
72. Bespreek de affectiviteit	154
73. Bespreek het preconceptueel verstaan	155
74. Bespreek de taligheid: die Rede	156
4.3.6. Tijdelijkheid	157
75. Waarom is het Dasein wezenlijk tijdsgebonden?	157
76. Bespreek de facticiteit van het bestaan	158
77. Beschrijf het streven naar authenticiteit	159
78. Bespreek mijn eigen Entwurf in de wereld.....	160
4.3.7. Das Verfallen.....	161
79. Wat is het verval bij Heidegger?.....	161
80. Wat is het verleden van de mens?.....	162
81. Wat is de toekomst van de mens?.....	163
82. Maar wat is dan het heden volgens Heidegger?	164
83. Wat is de Zweideutigheid volgens Heidegger?	165
84. Wat is de Neugier bij Heidegger?.....	166
85. Wat is het Gereide bij Heidegger?	167
4.3.8. Angst en dood.....	168
86. Wat is de angst volgens Heidegger?.....	168
87. Wat is de Jemeinigkeit voor Heidegger?	169
88. Wat is de rol van de dood bij Heidegger?	170
89. Wat is de impact van de tijd volgens Heidegger?.....	171
90. Wat zou er volgens Heidegger gebeuren als het leven niet stopt?.....	172
91. Waarom moet men volgens Heidegger de dood omarmen?	173
4.3.8. Sein und Zeit.....	174
92. Waarom is het zijn een object in de traditionele filosofie?.....	174
93. Hoe wordt de waarheid een aparte dimensie van het zijn bij Heidegger?	175
94. Hoe staat Heidegger voor 1935 tegenover de waarheid?	176

95. Hoe verandert de analyse na de publicatie van Sein und Zeit in 1935?	177
96. Wat is de Ontologische Differenz bij Heidegger?	178
97. Bespreek het begrip Seinsvergeffenheit bij Heidegger	179
98. Bespreek het begrip Seinsgeschichte bij Heidegger	180
99. Wat is de waarheid volgens Heidegger?	181
100. Ontleed het das rechnende Denken bij Heidegger	182
101. Wat betekenen Andenken en Gelassenheit bij Heidegger?	183
Casussen en examenvragen	184
C-8618/0403001	184
C-8618/0403002	185
C-8618/0403003	186
C-8618/0403004	187
C-8618/0403005	188
C-8618/0403006	189

8618 Europese Wijsbegeerte V

Inhoud

Capita selecta:.....	1
Max Weber	1
1. Wat is de “modernisering” bij Weber ?.....	1
2. Wat is het resultaat van de modernisering?.....	2
3. Welke antropologische effecten heeft de modernisering bij Weber?.....	3
4. Welke reactie heeft het individu bij Weber?	4
Wittgenstein I.....	5
Achtergrond: Ludwig Wittgenstein.....	5
5. Wat is de essentie van de Tractatus Logico-Philosophicus?	9
6. Hoe vindt Wittgenstein I de grenzen van de taal?	10
7. Wat is de afbeeldingstheorie van Wittgenstein I ?.....	11
8. Wat betekent : de Tractatus is een betekenisstheorie	12
9. Wat is het onderscheid tussen het zegbare en onzegbare?	13
Wittgenstein II	14
10. Wat is het werk van Wittgenstein waarnaar dit verwijst?	14
11. Wat betekent WII en de “taal als taalspel” ?.....	15
12. Welke linguistic turn vertegenwoordigt Wittgenstein II ?	16
Saussure : de ontdekking van de taal II.....	17
Achtergrond: Saussure	17
13. Wat is de semiotiek van Saussure ?.....	19
14. Wat is de arbitrarigheid van het teken bij Saussure ?.....	20
15. Zijn tekens bij Saussure steeds arbitrair ?	21
16. Kunnen signifiant en signifié veranderen ?	22
17. Hoe zijn betekenaar en betekende differentieel / diakritisch bepaald?.....	23
18. Wat is het onderscheid tussen langue en parole bij Saussure?	24
19. In welke zin is de linguïstiek een pilootwetenschap van de semiologie?	25
19. Wat betekent : de semiologie wil een structurele verklaring bieden?	27
20. Hoe wordt dat geïllustreerd door Levi-Strauss ?	28
Lacan : taal en subject	29

Achtergrond: Lacan	29
21. Wat is de invloed van Hegel op Lacan?.....	31
22. Wat is de invloed van Freud op Lacan?.....	32
23. Wat is de invloed van het structuralisme op Lacan?	33
24. Wat is het onderscheid tussen Freud en Lacan ?.....	34
25. Beschrijf de taaltheorie van Lacan	35
26. Wat is bij Lacan het onderscheid tussen parole en langue ?.....	35
26. Welke veranderingen brengt Lacan aan aan het signifiant / signifié ?.....	36
27. Wat is het primaat van de betekenaar voor Lacan?.....	36
28. Wat betekent : Le symbole se manifeste d'abord comme meurtre de la chose	38
29. Hoe staan bij Lacan het onbewuste en de taal tegenover elkaar?	39
30. Duid "L'inconscient, c'est le discours de l'Autre »	39
Lacan : het subject.....	40
31. Hoe verhoudt het subject zich bij Lacan vergeleken met Freud ?.....	40
32. Wat zijn de drie ordes bij Lacan ?.....	41
33. Wat is de imaginaire orde bij Lacan?.....	42
34. Wat is de symbolische orde bij Lacan?.....	43
35. Wat is de reële orde bij Lacan ?	44
36. Wanneer wordt bij Lacan het subject geconstitueerd?	45
37. Wat zijn de gevolgen van de intrede van het subject in de symbolische orde ? ..	46
38. Hoe veroorzaakt de intrede in de symbolische orde de deling van het subject? ..	47
39. Hoe moeten we de tegenstelling acteur / regisseur hierbij betrekken?	48
40. Hoe ontstaat het onbewuste?	49
41. Het derde gevolg : het ontstaan van het verlangen.....	50
42. Wat is bij Lacan désir, besoin, demande?	51
42. Wat is het subject als ongelukkig bewustzijn?	52
Derrida (1930 – 2004)	53
Achtergrond: Jacques Derrida.....	53
43. Wat is de kern van "het lezen" van Derrida?.....	56
44. Waarin hebben Lacan en Derrida een band?.....	57
45. Hoe stelt Derrida het schrift (Plato) tegenover het teken (Saussure)?.....	58
46. Hoe leest Derrida de tekst van Plato over het schrift?	59
47. Hoe deconstrueert Derrida de Phaedrus van Plato?.....	60

48. Hoe verhoudt Derrida zich tot Saussure?	61
49. Verklaar Derrida's fonocentrisme	63
50. Geef de verhouding tussen fonocentrisme en logocentrisme bij Derrida	64
51. Wat zijn de twee stappen van de westerse metafysica van de aanwezigheid?.....	65
52. Wat is de grammatologie van Derrida?	66
53. Wat is de theorie van de schriftuur bij Derrida?.....	67
54. Wat is de différance bij Derrida?	68
55. Wat is bij Derrida het teken als spoor (trace)?	69
56. Wat is bij Derrida een spoor ?.....	70
57. Wat is het belang van de notie "spoor"?	71
Foucault – Archeologie van de menswetenschappen.....	72
Achtergrond: Michel Foucault	72
58. Waarom gebruikt Foucault de term "archeologie"?	92
59. Wat is de episteme bij Foucault?	93
60. Vergelijk de archeologie van Foucault met het "paradigma" van Kuhn (1962)	94
61. Hoe gaat Foucault specifiek te werk bij de archeologie van de menswetenschappen?	95
62. Welke 4 epistemes onderscheidt Foucault?	96
63. Hoe ziet Foucault de preklassieke periode (16 ^e eeuw)?	97
64. Hoe ziet Foucault de klassieke periode (17 ^e – 18 ^e eeuw)?	98
66. Hoe ziet Foucault de moderne periode (19 ^e eeuw)?	100
67. Hoe ziet Foucault de hedendaagse periode (20 ^e eeuw)?	101
Examenvragen Special: Moordende vergelijkingsvragen	102
C-8618/0501001.....	102
C-8618/0501002	103
C-8618/0501003	104
C-8618/0501004	105
C-8618/0501005	106
C-8618/0501006	107
C-8618/0501007	108
C-8618/0501008	109
C-8618/0501009	110
C-8618/0501010	111

pag. v 8618 Europese wijsbegeerte V 4.0 Juni 2026

Deze informatie wordt verstrekt in het kader van een persoonlijke coach / student relatie. Doorgeven, kopiëren en in het algemeen ter beschikking stellen aan derden is strikt verboden.

www.lexington.be

C-8618/0502003.....	144
C-8618/0502004	145
C-8618/0502005	146
C-8618/0502006	147
C-8618/0502007	148
C-8618/0502008	149
C-8618/0502009	150
C-8618/0502010	151
C-8618/0502011	152
C-8618/0502012	153
C-8618/0502013	154